

Töreboda kommun

Folkhälsoplan 2011-2014

Töreboda
kommun

2014-01-20

Inledning

En god folkhälsa är en angelägenhet för såväl den enskilda individen som för hela samhället då invånarnas hälsa är en förutsättning för en hållbar utveckling och tillväxt.

En god folkhälsa kännetecknas av god livskvalitet, hög medellivslängd, låg sjuklighet och jämlikhet i befolkningen. Folkhälsan är generellt god men inte jämnt fördelad. Människans nära sociala relationer och livsstil påverkar hälsan. Men samhällets sociala, ekonomiska och miljörelaterade förhållanden avgör individens möjligheter att ta ansvar för sin hälsa.

Töreboda kommun bedriver sedan många år ett tvärsektoriellt folkhälsoarbete i samverkan med Västra Götalandsregionen. Utgångspunkten för arbetet är det avtal som finns mellan parterna. Arbetet leds av folkhälsorådet som består av folkhälsoplaneraren, ledande tjänstemän samt förtroendevalda från Töreboda kommun och Hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg. Avsikten med en samverkan mellan Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen i folkhälsofrågor är ett bättre resursutnyttjande och en större genomslagskraft. Det lokala folkhälsoarbetet skall enligt avtalet vara ett strategiskt och prioriterat utvecklingsområde som är integrerat i ordinarie verksamhet. Arbetet ska ha tydliga mål. Styrning och uppföljning av folkhälsoarbetet integreras i kommunernas ledningssystem och parterna ska gemensamt följa upp arbetet.

Ansvar

Ansvar för det praktiska arbetet med att uppnå folkhälsoplanens långsiktiga delmål vilar på kommunstyrelsen och förvaltningar inom Töreboda kommun, primärvård, tandvård, myndigheter, näringsliv, föreningar samt frivilligorganisationer. Folkhälsoplanen skall ses som ett stöd i arbetet med att integrera folkhälsoarbetet i den ordinarie verksamheten. Planen är också tänkt som ett verktyg för att koordinera och uppmuntra tvärsektoriell samverkan. Folkhälsorådet ska i samarbete med interna och externa aktörer initiera, implementera samt samordna ett lokalt folkhälsoarbete.

Underlag

Grunden för Folkhälsoplan 2011-2014 finns i det samverkansavtal som Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen gemensamt tagit fram och undertecknat.

Underlag för folkhälsoplanen är följande : *Processdag 2010 för revidering av Folkhälsoplan, behovsunderlag 2013, Törebodas vision, Open space 2012/2013* samt nationella och regionala inriktningsdokument för folkhälsa. Samtliga verksamheter i Töreboda kommun har under våren 2012 fått i uppdrag att ta fram förslag på hur vi gemensamt och tvärsektoriellt ska arbeta med de utmaningar som Töreboda kommun står inför. Det övergripande målet för folkhälsoarbetet är att *Invånarna i Töreboda ska ha bäst hälsa i Sverige år 2020.*

Utgångspunkten i arbetet bygger på de nationella, regionala samt lokala målen som presenteras nedan.

Nationellt

Sverige har sedan 2003 en nationell folkhälsopolitik där övergripande målet är följande: *Att skapa samhälliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.* Till det övergrinade målet finns elva målområden. Dessa fokuserar på faktorer i samhället som påverkar folkhälsan, det vill säga livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. I Folkhälsopolitisk rapport 2010 beskriver folkhälsoinstitutet vilka utmaningar som finns i folkhälsoarbetet på nationell nivå samt rekommendationer och förslag på hur arbetet kan bedrivas.

Regionalt

Vision Västra Götaland – Det goda livet

Folkhälsopolitisk policy i Västra Götaland som har ett främjande perspektiv och vill minska ojämlikheterna i befolkningen. I denna policy finns ett antal utmaningar som presenteras nedan.

1. Jämlika och jämställda livsvillkor
2. Trygga och goda uppväxtvillkor
3. Livslångt lärande
4. Ökat arbetsdeltagande
5. Åldrande med livskvalitet
6. Goda levnadsvanor

Policyn har en hälsofrämjande inriktning och är en del i arbetet med att förverkliga Vision Västra Götaland- Det goda livet. Policyn anger riktning, värdegrund och förhållningssätt och ska vara vägledande för det främjande och förebyggande folkhälsoarbetet. Den har tagits fram i samverkan mellan Västra Götalandsregionen, kommunerna, den ideella sektorn samt andra folkhälsoaktörer. Den är en gemensam plattform för Västra Götalandsregionen och förhållningssättet är samarbete och samverkan. Med policyn som grund kan folkhälsoaktörer ta fram egna mål och handlingsplaner.

Skaraborg

Hälso- och sjukvårdsnämnderna i Skaraborg har ett gemensamt övergripande mål för folkhälsoarbetet "Invånarna i Skaraborg ska ha bäst hälsa i Sverige år 2020"

Målet är ett steg i att förverkliga Västra Götalandsregionens vision om Det goda livet som har tagits fram av Västra Götalandregionen och kommunerna genom de fyra kommunalförbunden. I Strategisk plan för folkhälsoarbete i Skaraborg beskrivs viktiga utvecklingsområden för att nå det övergripande målet om Sveriges bästa hälsa. Töreboda kommun har antagit utmaningen att verka för att uppfylla detta mål tillsammans med övriga kommuner i Skaraborg. De viktigaste utmaningarna för kommunen att arbeta med är ökad fysisk aktivitet, färre dagligrökare, minskad fetma, bättre tandhälsa, att öka det psykiska välbefinnandet samt att fler upplever att de har en god hälsa.

Lokalt

Töreboda kommun har tagit fram en vision som beskriver en önskad framtidsbild av kommunen. Det finns sex prioriterade områden med tillhörande indikatorer för uppföljning.

Töreboda – den trivsamma kommunen med medskaparanda och dialog i centrum

1. Kunskapsutveckling och utbildning

- Alla elever i grundskolan ska ha godkända betyg för gymnasiebehörighet
- Andelen elever med genomförd gymnasieutbildning samt andelen elever som läser vidare på högre utbildning skall öka.
- Samverkan mellan skola och näringsliv och högskola skall vara omfattande och av god kvalitet

Näringsliv och arbetsmarknad

- Antalet företagsetableringar skall öka.
- Nyföretagande och entreprenörskap skall stimuleras

- Kommunen ska verka för full sysselsättning, bland annat genom en aktiv lokal arbetsmarknad

2. Kommunikation, boende och miljö

- Utveckla attraktiva boende- och livsmiljöer för alla åldrar.
- Utveckla möjligheterna att resa kollektivt
- Väl utbyggd IT-infrastruktur
- Ökad användning av förnybar energi

3. Omsorg

- Verksamheten ska bidra till individens oberoende och självständighet
- Omsorg skall erbjudas inom rimlig tid utifrån individens behov och ett gott bemötande
- Verksamheten ska präglas av delaktighet och inflytande

4. Folkhälsa

- Tillsammans med barn och föräldrar samt personal, arbeta för att främja det psykiska välbefinnandet.
- Kommun och primärvård ska arbeta tillsammans med individen för att skapa förutsättningar för en livsstil som ger goda matvanor och stimulerar fysisk aktivitet.
- Minska bruket av tobak, alkohol och narkotika

5. Framgångsrik arbetsgivare

- Arbetsmiljö/villkor som innebär att medarbetare mår bra, känner arbetsglädje och levererar bra tjänster till medborgarna.
- Närhet, dialog och delaktighet ska prägla Töreboda kommun
- Tydlighet i mål, förväntningar, krav och uppföljning
- Kommunen ska ge möjlighet till interna karriärvägar

Plan- 2014

Föreliggande rapport är en plan över vilka områden som Folkhälsorådet initierar och utvecklar under 2014. Folkhälsorådets uppgift är att implementera ett hälsofrämjande tankesätt i kommunstyrelsen och förvaltningar. Arbetet grundas på kunskap om kommuninvånarnas hälsosituation, det ska vara politiskt förankrat, bedrivs kontinuerligt, vara tvärsektorielt och långsiktigt. Det bör förklaras att planen avser att belysa utvecklingen av folkhälsoarbetet. Planen tar inte upp tidsdimensionen vilket gör att det "osynliga folkhälsoarbetet" som att bygga koalitioner och mobilisera resurser inte framgår. Planen har istället tyngdpunkten utifrån den budget som är avsatt för folkhälsoarbete. Detta arbete är ett långsiktigt arbete och en ständigt pågående process. Hälsoläget i kommunen kartläggs regelbundet genom ett behovsunderlag som tillhandahålls från hälso- och sjukvårdskansliet. Behovsunderlaget utgör en del av nämndens underlag vid beställning av folkhälsoarbete och sjukvård. Folkhälsomålen kommer att följas upp mot budget i kommunens ordinarie uppföljningssystem.

I arbetet att få Sveriges bästa hälsa prioriteras barn och ungdomar och deras uppväxtvillkor. Utgångspunkten i vårt arbete är en av utmaningarna i den folkhälsopolitiska policy som handlar trygga och goda uppväxtvillkor, den beskrivs på följande sätt " *Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa.* Folkhälsorådet initierar därför utvecklingen av en hälsofrämjande

skolutveckling. För att nå och utveckla densamma är samtliga av kommunens verksamheter viktiga aktörer i detta arbete. Det är inte endast skolan som kan bidra till detta utan det krävs ett tvärsektorieellt samarbete med samtliga aktörer i Töreboda kommun. Som övergripande perspektiv ska trygghet, säkerhet, tillgänglighet, socioekonomi, jämställdhet, jämlikhetsperspektivet och miljöperspektivet genomsyra arbetet. Folkhälsorådet fortsätter under kommande år att driva processer som leder till att belysa och implementera det socioekonomiska synsättet samt processer för en hälsofrämjande skolutveckling genom bland annat gemensamma utvecklingsdagar med MTG kommunerna. Folkhälsorådet vill även fortsätta att arbeta för att synliggöra det främjande arbetet för invånarna och göra dem delaktiga i de pågående processerna. De övergripande områden som rådet vill utveckla gällande hälsofrämjande skolutveckling beskrivs nedan. De metoder som används för att uppnå det övergripande målet avgörs av förvaltningar i samverkan med näringsliv och frivilligsektorn.

- Skapa en trygg och hälsofrämjande miljö i förskola och skola. Miljön ska syfta till att långsiktigt främja elevernas fysiska och psykiska hälsa. En del i detta arbete är att stödja utvecklingen genom att erbjuda utbildningsdagar inom metoden psykisk livräddning till personal som möter barn och ungdomar inom skola, socialtjänst samt primärvård. Ett förebyggande arbete som handlar om att skapa medvetenhet hos olika yrkesgrupper för att kunna upptäcka tidiga signaler på psykisk ohälsa.
- Stödja barn och ungdomar samt deras föräldrar. Detta görs genom att vi utvecklar ett generellt föräldrastöd. Vi arbetar utifrån den nationella strategin för utvecklat föräldrastöd *"En vinst för alla"* som regeringen tog fram 2009.
- Barn och ungdomssäkerhetsarbete där utgångspunkten är den myndighetsgemensamma plan som MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) tagit fram, denna behandlar barn och ungdomars säkerhet. Målet är att skapa säkra och trygga miljöer för barn och ungdomar.
- Stödja utvecklingen av det tobaks och alkoholförebyggande arbetet. Arbetar utifrån den nationella ANTD strategin som regeringen presenterade under 2011. Med utgångspunkt från den hälso- och drogvaneundersökning som gjordes under hösten 2011 och våren 2013 har skola, socialtjänst tillsammans med Länsstyrelsen tagit fram en genomförandeplan på hur arbetet med dessa frågor ska bedrivas.
- Utveckla den offentliga kosten utifrån den vision och policy som kommunen tagit fram. Ett samarbete med Västra Götalands nätverk skolmatsakademien finns. Vi arbetar även med nätverket KNÖS, se nedan. Att implementera visionen och policyn samt utforma handlingsplaner tillsammans respektive verksamhet. *"Kostnätverk Östra Skaraborg är ett nätverk för kunskapsutbyte som består av folkhälsoplanerare och kostchefer i Mariestad, Töreboda, Tibro, Skövde och Hjos kommuner. Kommunerna är också med i Skolmatsakademien i Västra Götalandsregionen."*
- Utveckla det brottsförebyggande arbetet med utgångspunkt från det samverkansavtal som kommun och polis gemensamt arbetar med.

Budget

Folkhälsorådets budget samfinansieras av Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen hälso- och sjukvårdsnämnd Östra Skaraborg. Respektive huvudman avsätter femton kronor per kommuninvånare.

Ingående 273 000

Utmaningar för Töreboda kommun

405 färre personer ska ha nedsatt psykiskt välbefinnande.

502 personer ska öka sin dagliga fysiska aktivitet och röra på sig minst 30 min.

447 färre personer ska vara dagligrökare

437 färre personer ska ha fetma (BMI >30)

Ytterligare 976 personer ska uppleva att deras självskattade hälsotillstånd är bättre.

För att ta Töreboda till positionen "Sveriges bästa hälsa" ska Töreboda ha minst samma värde som det bästa landstinget.

I figurerna ovan framgår hälsogapet i form av antal personer som behöver påverkas.

Hälsogapet rubriceras "Utmaning"